

fall då Chrusjtjov inte beklagar sitt miss- tag.

Boken, som är ovanligt läsvärd, är alltså inte bara glada minnen. Chrusjtjov ser tillbaka på sitt liv med kritik av sig själv

och andra. Till sist ger han upp. Han ser fram mot sin död utan rädsla, och när man läst vad han skrivit förstår man, att han gjort sitt arbete färdigt och ingenting mer fanns för honom att göra.

BO HULDT:

Garbo III

Den tredje och avslutande delen av Garbo, den stora sovjetiska operationen mot Finland och Sverige i september 1992, har utkommit. Om någon hade trott att den välbekante författaren Harry Winter skulle låta sig nedstäm- mas av de senaste årens händelser med det kalla krigets slut och Sovjetunionens upplösning så misstog han sig. Garbo III har åtskillig tid att ta igen. Garbo I kom ut 1988, del II 1989. Sedan dess har som be- kant utvecklingen gått ganska raskt i den verkliga verkligheten utanför Garbo. De tre Garbodelarna representerar i själva verket en lek med tidsbegreppen: vad som i Garbo tilldrar sig under tre september- veckor 1992 blir i Harry Winters händer en serie vinjetter tillkomna över en fyra- årsperiod av revolutionerande världspoli- tiska förändringar. De föreställningar om tidens, rummets och handlingens enhet, som en gång var det fransk-klassiska, lit- terära idealet ställs här på huvudet med en djärvhet värdig den inte längre fullt så nya, franska romanen. Nu ger säkert Harry Winter sjutton i både franskklassi-

cismen och Robbe-Grillet; vad som intresserar honom är underhållning — med en polemisk och pedagogisk avsikt. Läsaren lär ta del av det ena med förtjus- ning och få det andra på köpet.

Det krig, som börjar den 3 september 1992 med ett angrepp på Finland och Sverige, går till en början bra för Sovjet- unionen — som är av den helt oreformera- de och hårdkokta sort, som vi säkert snart kommer att tro nästan aldrig funnits! För Sverige går det illa och det mesta av det blod som i delarna 1 och 2 flyter över sidorna är svenskt. Med början i andra delen och allt mer övertygande i den tred- je reser sig Sverige ur ruinerna, likt ett på- nyttfött Preussen efter Jena och Auer- städt, och läsaren får lära sig att tänka strategiskt när kriget efter hand förs över på andra sidan havet till gamla svenska slagplatser kring Finska viken. Här faller också det slutliga avgörandet, men det lyckliga slutet beror inte så mycket på att den röda armén besegras av karolinernas ättlingar som av att sovjetstaten upplöses inifrån. Med Garbo III förs nämligen ut-

vecklingen hisnande snabbt fram till det verkliga nuläget, dvs sovjetsystemets sammanbrott. Det levande livets händelser den 19–21 augusti 1991 och dessa händelsers följder framstår i Garbo-världen som en direkt konsekvens av svensk/finsk tapperhet och uthållighet, norsk solidaritet och amerikansk strategi. Vad Jeltsin och ryssarna vann utanför "vita huset" uppnås i boken av den svenska attacken, Sveriges sista Viggplan som med hjälp av amerikanska ledningssystem slår ut sovjetiska kärnvapenramper vid Narva. Den segern öppnar för den sanna ryska revolutionen. Som svensk känner man sig otvivelaktigt uppmuntrad därav, även om det i dag kanske ändå mer ser ut som om Jeltsin grejade hela skivan stående på pansarvagnen i Moskva.

Mindre uppmuntrande är mycket av det som dessförinnan beskrivits i Garbo. De tre volymerna, som emellanåt är så tydliga i språk och vinklingar att det t o m vore fel att tala om en nyckelroman, är en bister uppgörelse med det flummande och önsketänkande, som oförtjänt fått passera som säkerhetspolitisk debatt i Sverige sedan 60-talets slut. Läsaren deltar säkert med förtjusning i ral-larsvingarna mot de förment kloka och djupsinniga försvarspolitiska beslut, tagna med de bästa motiveringar, som nu i det Harry Winterska kriget framstår som bottenlöst enfaldiga. Dock upplever förmodligen åtskilliga av Garbos läsare krigets bakgrund, varför det över huvud taget blev till, som svårsmält. Tror den

gamla ordningens mörkermän verkligen att de kan rädda systemet genom att anfalla Norden? Däremot rycks man med av en skildring av krigets förlopp och av det politiska spelet inom och runtom Sverige, som har betydande trovärdighet. Svenskarna – vare sig de är reservkapte-ner, generaler eller regeringsmedlemmar – uppträder både så väl och så illa som man med lite fantasi kan tänka sig att kontrahenterna skulle kunna göra under ockupation och strid. Blandningen av ynkedom och beslutsamhet är väl gjord. I botten finns, precis som vi vill att det skall vara, en optimistisk grundton: trots allt går det ju ändå till slut bra för Sverige och ett överraskat och till dels omodernt och ofullständigt utbildat svenskt försvar reder sig förbluffande väl i Wintervärlden.

Enligt den efterskrift som Garbos förläggare består oss med i del III försäkras att författaren Harry Winter numera är spårlöst försvunnen – i samband med besök i Moskva. För oss, som han lämnat efter sig, återstår alltjämt den besvärliga verkligheten: hur skall svensk säkerhetspolitik och svenskt försvar utformas i en värld utan direkta hot mot oss men fylld av osäkerhet? Harry Winter är vi skyldiga tack för beskrivningen av hur det kunde ha gått, vart våra idéer om "världen sådan den borde vara" kunde ha fört oss; huruvida han är en guide också till framtiden är mera osäkert. Nu får vi nog tänka själva. Och det ordentligt.